

Jumalateenistus Nõos E, 20.05.24 kell 18.00, II nelipüha

Lektsioonid: Ap 2:36–41; Jh 16:12–15

Jutlus: 4Ms 11:11–12,14–17,24–25

Laulud: 130 (1–7); 129 (1–4, 5); 134 (1–5); 133 (1–3)

Ja Mooses ütles Issandale: „Miks oled teinud paha oma sulasele? Miks ei ole ma leidnud armu sinu silma ees, et paned kogu selle rahva koormaks minu peale? Kas olen mina kogu selle rahva pärast olnud lapseootel või olen mina tema sünnitanud, et sa ütled mulle: Kanna teda süles, nagu hoidja kannab imikut, maale, mille sa vandega töotasid anda tema vanemaile? Ei jaksa mina üksi kanda kogu seda rahvast, sest see on mulle liiga raske. Kui sa tahad mind kohelda nõnda, siis parem tapa mind, kui ma leian armu su silmis, et ma ei näeks oma viletsust!” Aga Issand ütles Moosesele: „Kogu mulle seitsekümmend meest Iisraeli vanemaist, kellest sa tead, et nad on tõesti rahvavanemad ja ülevaatajad; too need kogudusetelgi juurde ja nad seisku seal koos sinuga! Siis ma astun alla ja räägin seal sinuga, ja ma võtan sinu peal oleva Vaimu, ja panen nende peale, et nad koos sinuga kannaksid rahva koormat ja sul ei oleks vaja üksinda kanda. Ja Mooses tuli välja ning andis rahvale edasi Issanda sõnad; ta kogus seitsekümmend meest rahva vanemaist ja pani need seisma ümber telgi. Siis Issand astus alla pilve sees ja rääkis temaga ning võttis tema peal oleva Vaimu, ja pani nende seitsmekümne mehe peale, kes olid vanemad. Ja kui Vaim oli nende peal, siis nad rääkisid prohveti viisil, aga pärast seda mitte enam.

Tänase pika ja, mis seal salata, kirjanduslikult dramaatilise kirjakoha peategelasi on kaks. Esmalt muidugi Jumal ja teisalt rahvajuht ja jumalamees Mooses. Mõlema tegevuse ajendiks on Egiptusest põgenenud rahva nurin.

Siiski veidi erineval moel. Jumalale ei meeldinud rahva nurin, sest tema oli pakkunud rahvale parima lahenduse tuleviku jaoks – Töötatud Maale elamaasumise. Kuid rahvast näis see mitte eriti huvitavat.

See on sümboolne ka kogu inimese elu osas (vahel võrreldaksegi inimese elu 40-aastase kõrberännakuga). Jumal pakub kaduvuse needuses sündivale, elavale ja surevale inimesele kingitust – igavest elu. Kuid inimene ei hooli sellest, sest talle tundub, et tema elu on ainukordne ja on tarvis tegelda sellega, et see antud elu oleks võimalikult täisväärtuslikult elatud. Edasine pole oluline. Siin sobib meenutada ka tuntud kõnekäändu: pärast meid tulgu või veeuputus.

Kõrberännakul polnud Jumal oma rahvast ka kordagi maha jätnud: ta oli nendega õil ja päeval, vastavalt tule- ja pilvesamba kujul. Kuid rahvas ei pidanud sellesti suurt midagi. See oli nende meelest rohkem rahvajuhtide, Moosese, ta venna Aaroni ja õe Mirjami asi.

Ka see on inimühiskonna jaoks kõigil aegadel sümboolne. Rahvas tahab, et valitud inimene või inimesed neid juhivad. Kuid see, milliste vahendite või millise hinnaga see toimub, rahvast eriti ei huvita: peaasi et oleks leiba ja tsirkust (ehk meelelahutust).

Ja siit jõuame nurina juurde, millega rahvas pöördus Moosese poole: anna meile paremat toitu, sest me oleme tüdinud selles üksluisest mannast! Küllap ei võtnud Mooses asja nii nagu ehk Jumal – rahva tänamatuse ja mõistmatusena. Vaid Mooses muretses oma juhupositsiooni pärast: ta tundis, et tema närvid ja jõud ei pea sellele rahva nurinale vastu. Ja muidugi oli kaalul ka tema kui juhi reputatsioon: kui ta ei suuda rahva nurinale adekvaatselt vastata, siis hakkab rahvas mässama. Loemegi ju järgmisest peatükist, kuidas mitte küll esialgu rahvas, kuid siiski wMoosese enda vend Aaron ja õde Mirjam ässitavad rahvast Moosese vastu üles.

Moosesel oli siiski kaks eelist. Esiteks oli tal n-ö tööandja Jumala näol. Tal oli võimalik omakorda nuriseda Jumala ees. Ja seda me oma kirjakohas kuulsimegi: „Kas olen mina kogu selle rahva pärast olnud lapseootel või olen mina tema sünnitanud, et sa ütled mulle: Kanna teda süles, nagu hoidja kannab imikut, maale, mille sa vandega töotasid anda tema vanemaile?“ See on ju üsna ränk etteheide Jumalale.

Kuid teiseks oli Moosesel ka see eelis, et Jumal armastas teda. 4Ms 12:3 on öeldud: „Aga mees, Mooses, oli väga alandlik, alandlikum kõigist inimestest maa peal.“ See usk ja alandlikkus, millega

Mooses Jumalasse suhtus, oligi põhjus, miks Jumal Mooset niivõrd kõrgelt hindas. 4Ms 12:8 ütleb Jumal Aaronile ja Mirjamile nende venna Moosese kohta: „Temaga ma räägin suust suhu, ilmsi, mitte nägemuste ja mõistatuste läbi. Ja tema võib vaadata Issanda kuju.“ Niisiis oli Mooses tõepoolest suur jumalamees. Ja Jumal talus teatud piirini ka tema nurinat. Ütlen „teatud piirini“ seetõttu, et teame: lõpuks Mooses siiski ei pääsenud Tõetatud Maale, kuna oli Jumalat siiski vihastanud.

Kui ütlesin algul, et meie kirjakoht on kaks peategelast, kellest mõlemal on oma vaateviis Iisraeli rahva nurinale, siis tooksin nüüd välja kaks viisi, kuidas tõlgendada Püha Vaimu andmist 70 Iisraeli rahva vanemaile, millest meie kirjakoht jutustatakse.

Esimene on selline tõlgendus, millele hakkasin mõtlema tänasel pidulikul jumalateenistusel Viljandi Jaani kirikus, kus seati ametisse Lõuna-Eesti piiskopkonna piiskop Marko Tiitus. Seal loeti lektsoonina ka meie tänast kirjakohta. Kahjuks ma ei mäleta, kas kuulsin järgnevat tõlgendust kellegi sõnavõtust või tekkis mul see seos endal. Kuid see tõlgendus on selline.

Mooses kui rahvajuht ei suutnud oma tööga üksi hästi hakkama saada, sest rahvast oli palju (600 000 jalameest, nagu Mooses ütleb 4Ms 11:21). Ja Jumal andis talle abilisi selleks, et ta suudaks oma karja paremini ohjeldada. Jumal andis Püha Vaimu 70 rahva vanemale ja koos nendega suutis Mooses oma suure karjaga, Iisraeli rahvaga hakkama saada.

Ka piiskopivõimu võib käsitleda umbes samamoodi. Üks piiskop ei suuda suur karja üksi karjatada ja seetõttu on talle tarvis abilisi. Eesti väikses kirikus ongi nüüd niimoodi, et kokku on kaheksa piiskoppi: neli neist ametis ja neli emerituuris. Kuid ka emeriteerunud piiskoppidest on mõned kirikus aktiivselt tegevad.

Meie tänane kirjakoht näib seega peapiiskopi lähenemist kinnitavat: kirik on paremini juhitud siis, kui Püha Vaimu saanud rahvavanemaid on piisavalt palju.

Kuid on ka teistsugune tõlgendus, millele annab aluse samuti meie kirjakoht, täpsemalt küll meie kirjakohtale järgnev lõik 4Ms 11. peatükis. Loen selle ette (4Ms 11:26–29): „Kaks meest aga oli jäänud leeri, ühe nimi oli Eldad ja teise nimi Meedad; nendegi peal oli Vaim, sest nad olid üleskirjutatute hulgast, kuid nad ei olnud läinud telgi juurde, vaid nad rääkisid leeri prohveti viisil. Siis jooksis üks poiss ja kuulutas Moosesele ning ütles: „Eldad ja Meedad räägivad leeri prohveti viisil!” Siis võttis sõna Joosua, Nuuni poeg, Moosese teener oma noorusest alates, ja ütles: „Mooses, mu isand, keela neid!” Aga Mooses vastas temale: „Kas sa ägestud minu eest? Kes küll annaks, et kogu Issanda rahvas saaks prohveteiks, et Issand paneks oma Vaimu nende peale!”

Näeme, et Moosesel kui rahvajuhil oli ustavaid kaasamõtlejaid, üks neist Joosua, kes pärast osutub pea sama tähtsaks rahvajuhiks kui Mooses, kuna juhib Tõotatud Maa hõivamist Iisraeli rahva poolt. Ja Joosua (ehk veel mitmedki temasugused?) hakkas muretsema, et Püha Vaimu antakse liiga paljudele inimestele.

Võib-olla Joosua mõtles kuidagi nii, et Pühast Vaimust kantud rahvajuhtide hulk peab olema piiratud. Ja võib-olla on selline lähtekoht katoliku kiriku hierarhia aluseks (sest ehkki kirikuhierarhia aluseks on arvatavasti ühiskondlik hierarhia, on ühiskondliku hierarhia alused just siin, Vanas Testamendis!).

Kuid Mooses ütleb Joosuale: ei! „Kes küll annaks, et kogu Issanda rahvas saaks prohveteiks, et Issand paneks oma Vaimu nende peale!“ Siin, arvan, esindab jumalamees Mooses Jumala plaani anda Püha Vaimu kogu Issanda rahvale.

Ja me teame, et nii läkski. Hierarhia, kus osadel inimestel on Jumala ees tähtsam roll kui teistel, on piiratud – nii ajaliselt kui ruumiliselt. Meie tänasest kirjakohtast selgus, et rahvavanemaid, kes Püha Vaimu annid, oli vaid piiratud hulk ja neile antud Püha Vaimu and oli ajutine: kui Vaim oli nende peal, siis nad rääkisid prohveti viisil, aga pärast seda mitte enam.

Ent ma arvan, et Moosese vastus Joosuale kuulutab prohvetlikult ette Uue Testamendi ajastut, mil kõik, kes usuvad Jeesusesse Kristusesse, saavad Jumala Püha Vaimu ja saavad seeläbi ka prohveteiks. Küllap on selline mõtteviis kooskõlas meie usuisa Martin Lutheri mõtteviisiga, mille kohaselt kõik usklikud on preestrid.

Nõnda siis, kallid õed ja vennad Kristuses, kõik me oleme Kristusesse uskujatena saanud Püha Vaimu annid ja oleme ka prohvetid. Meie võime juhtida meie hoolde usaldatud karja (võtkem seda

meile usaldatud ülesannetena siin elus) on samasugune kui neil, kes seda teevad kirikut juhtides. Meil on lihtsalt erinevad ülesanded. Kuid meie ühesuguse rolli võtab hästi kokku apostel Paulus Ef 4:4–6: „Üks ihu ja üks vaim, nagu te olete ka kutsutud üheks lootuseks oma kutsumise poolest; üks Issand, üks usk, üks ristimine, üks Jumal ja kõikide Isa, kes on kõikide üle ja kõikide läbi ja kõikide sees.“

Aamen.